

Zuzana DIEPOLDOVÁ, *Výslechové protokoly tajných nekatolíků z Pelhřimovska z konce předtoleranční doby (1739–1781)*. (Bakalářská práce Ústavu archivnictví a pomocných věd historických; Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích). České Budějovice 2021, 123 s. včetně příloh.

Posudek vedoucí bakalářské práce

Velmi komplikované téma z oblasti diplomatiky a správní historie, které zasahuje i do dějin církevních, náboženských, duchovních a do jisté míry i právních, si pro svou absolventskou práci zvolila Zuzana Diepoldová. Navzdory „nesnadné covidové době“ se rozhodla prostudovat a aspoň částečně zpřístupnit formou výběrové edice jeden ze zajímavých, bohatě dochovaných, přesto stále ještě ne zcela prozkoumaných typů pramenů. Její volbou se staly výslechové protokoly tajných nekatolíků z předtoleranční doby z oblasti Pelhřimovska, dochované z let 1739 až 1781 ve formě úřední knihy i trestních spisů.

Předkládaná práce vychází v první řadě ze zkoumání dochovaných archivních materiálů uložených v MZA Brno – SOKA Pelhřimov, a to ve fondu Archiv města Pelhřimova (soudní a trestní agenda do regulace magistrátu) a ve fondu Farní úřad Nová Cerekev (zápisy inkvizitorů a tamních farářů). Kombinací úředních opisů výslechových protokolů z *Liber actorum pravitatis haereticae* z Nové Cerekve s originálními soudními spisy z trestních výslechů osob obviněných z hereze se jí podařilo vytvořit zajímavou a průkaznou sondu do tohoto bohatě dochovaného materiálu a připravit si podklady pro úvodní studii i vědeckou výběrovou edici.

Po metodologické stránce je předložená práce založena na právní a formální, diplomatické i obsahové analýze dochovaných výslechových protokolů a na kritickém zhodnocení jejich výpovědní hodnoty. Pro potřeby úvodní studie autorka prostudovala dochovaný materiál téměř celý a spolu s ním také větší část dostupné sekundární literatury k tématu. Neopomenula ani edice relevantních dobových ego-dokumentů (paměti helvétského pastora z Moravče a paměti pelhřimovských měšťanů a obyvatel), jejichž výpovědi pak konfrontovala s informacemi obsaženými v protokolech. Pro potřeby edičního zpřístupnění autorka vybrala několik vhodných dokumentů jak z uvedené knihy, tak z trestních spisů pelhřimovského magistrátu. Jazykově české texty s drobnými vsuvkami a poznámkami v latině, z nichž zejména trestní spisy pelhřimovského hrdelního soudu byly paleograficky zcela mimořádně náročné, po prvotní transliteraci autorka transkribovala do moderní češtiny podle platných pravidel pro edice novověkých dokumentů. Edici výslechových protokolů opatřila úvodní studií, editorskou poznámkou, kritickým poznámkovým aparátem, rejstříky a dalšími náležitostmi.

Po obsahové stránce jde o práci informačně velmi bohatou a v řadě ohledů přínosnou. Autorka v úvodní studii shromáždila doposud většinou neznámé, přesto relevantní a významné údaje o situaci tajných nekatolíků na Pelhřimovsku v několika posledních desetiletích před vydáním Tolerančního patentu. Zejména se jí podařilo osvětlit (a to včetně zdařilé mapy), kudy vedly cesty kolportérů zakázané nekatolické literatury, jak vypadala síť ilegálních dodavatelů a místních zájemců a jak byla rozložena kolem česko-moravské zemské hranice. Při zasazení svého tématu do dobového kontextu vyšla z velmi dobré znalosti historie Pelhřimovska a problematiky tajných nekatolíků v Evropě i v českých zemích, přičemž se opřela o díla

předních znalců (např. M.-E. Ducreux, E. Melmuková-Šašecí, Zdeněk R. Nešpor aj.). Pro určování místních reálií a bližší identifikaci osob využívala slovníkovou i regionální literaturu, stejně jako internetové zdroje nebo digitálně zpřístupněné matriky. Získané informace porovnávala a skloubila se svými vlastními zjištěními. Práce umožňuje případnému zájemci získat nejen přehled o situaci na Pelhřimovsku a v okolí, ale i porovnání s celkovou situací v českých zemích, v rámci habsburské monarchie a celé střední Evropy. Součástí je i kapitola věnovaná normám, které upravovaly procesní právo v trestní oblasti a které ovlivňovaly zásadním způsobem i formální stránku editovaných dokumentů. Mimo to však autorka věnovala pozornost také vztahu nekatolíků ke knize a stejně tak otázce bližšího určení skladby titulů těchto zakázaných knih, s nimiž se setkala ve výslechových protokolech, k čemuž využila digitálně zpřístupněné knihopisné databáze.

Zajímavé postřehy přináší závěrečná kapitola úvodní studie, v níž autorka shrnula své dosavadní poznatky a nabídla i možné další směřování svých výzkumů v budoucnu.

Po formální stránce je předložená práce zpracována velmi pečlivě. Autorka správně cituje použité prameny i literaturu. Odkazy jsou členěny logicky a poznámky pod čarou jsou formulovány výstižně a věcně. Totéž lze říci také o výběrové edici výslechových protokolů, která tvoří hlavní a nejrozsáhlejší část příloh práce. Autorka v poznámkovém aparátu zaznamenala nejen některé drobné anomálie editovaných textů, ale zejména sem umístila vysvětlení některých méně běžných termínů nebo zastaralých výrazů a také řadu věcných vysvětlivek a personálií. Práce nepostrádá ani další nezbytné náležitosti: seznam zkratk, seznam příloh, seznam použitých nevydaných i vydaných pramenů a samozřejmě i poměrně bohatý přehled dostupné sekundární literatury včetně internetových zdrojů. Nedílnou součástí práce jsou právě přílohy, které jsou v tomto případě přímo stěžejní částí autorčina snažení.

Bakalářská práce Zuzany Diepoldové splňuje parametry, které by absolventská práce měla mít. Je povedená a inspirativní. Edice v příloze je zpracována pečlivě, přesně a podle pravidel, které si autorka předem vytkla a respektovala je. Velmi ráda ji proto doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení stupněm **v ý b o r n ě**.

V Pelhřimově 3. srpna 2021

doc. Mgr. Lenka Martínková, Ph.D.